

Hospodin povstane

Texty na tento týden

Ž 18,4–19; Ž 41,2–4; Nu 15,7–11; Ž 82; Ž 96,6–10; Ž 99,1–4; Ř 8,34

Základní verš

„Pro útlak ponížených, pro sténání ubožáků teď povstanu,‘ praví Hospodin, ‚daruji spásu tomu, proti němuž svévolník optí.“ (Ž 12,6)

Naše doba není jediná, v níž se rozmáhá zlo, nespravedlnost a útlak. Bylo tomu tak i v době, kdy žili a tvořili žalmisté. A tak jedním z výrazných témat, která nacházíme v žalmech, je vyjádření Božích výhrad proti násilí a útlačku ve světě. Vztahuje se to na minulost i přítomnost.

Ano, Hospodin je trpělivý a většinou neprojevuje svůj hněv okamžitě. Ve své velké shovívavosti nechce, aby někdo zahynul, ale aby lidé činili pokání a změnili způsob svého života (2Pt 3,9–15). A přestože se „čas“ Božího zásahu většinou neshoduje s lidskými očekáváními, brzy přijde den jeho soudu (Ž 96,13; Ž 98,9). Než ten den nastane, potřebujeme důvěřovat Bohu a jeho zaslíbením.

Jen Stvořitel, jehož vláda je založena na spravedlnosti a právu (Ž 89,15; Ž 97,2), může svým svrchovaným soudem poskytnout světu stabilitu a prosperitu. Boží soud přinese osvobození utlačovaných a potrestání bezbožných (Ž 7,7–18).

Takové zaslíbení jsme obdrželi a jednoho dne se uskuteční. Bude to však v době, kterou určí Bůh, ne v době, kterou bychom si přáli my. Tento týden si všimneme, jak tuto myšlenku zdůrazňují autoři žalmů.

Osnova lekce

V šesté lekci se podíváme na biblické žalmy jako na svědectví o důvěře v Boha, který vidí nespravedlnost a lidské trápení a nebude k němu mlčet. Pozornost bude věnována textům, které Boha představují jako toho, který se zastane potřebných a nastolí spravedlnost.

- Ž 18,4–19; 76,5–13: Bůh – mocný bojovník a zastánce (neděle)
- Ž 146,6–10: Bůh – ochránce slabých a utlačovaných (pondělí)
- Ž 82; 69,23–29: Bůh – spravedlivý soudce (úterý, středa)
- Ž 96,6–10: Svatyně – názorný obraz Božího soudu (čtvrtek)

BŮH – MOCNÝ ZASTÁNCE

¹⁴Hospodin na nebi zaburácel, Nejvyšší vydal svůj hlas, krupobití a hořící uhlí. ¹⁵Vyslal své šípy a rozehnal mračna, množstvím blesků je uvedl v zmatek. ¹⁶Tu se objevila koryta vod, základy světa se obnažily, když jsi, Hospodine, zaútočil, když jsi zadul svým hněvivým dechem. (Ž 18,14–16)

⁵Vznešený, jak jasně záříš nad horami rozsápaných! ⁶Zarputilci za kořist ti padli, dřímají svůj sen; všem válečníkům ochrnuly ruce. ⁷Pohrozils, Jákobův Bože, a mrákota obestřela válečné vozy i koně. ⁸Ty vzbuzuješ bázeň. Kdo před tebou obstojí, když vzplaneš hněvem? ⁹Svou při jsi vyhlásil z nebe. Země žila hned v bázni a v míru, ¹⁰když Bůh povstal k soudu pro záchranu všech pokorných v zemi. (Ž 76,5–10)

Osobní studium

Jak je v uvedených textech představen Hospodin? Co tyto obrazy vyjadřují o Boží připravenosti vysvobodit svůj lid?

Ž 18,4–19

Ž 76,5–10.13

Ž 144,5–8

Tyto žalmy chválí Hospodina za jeho úžasnou moc nad silami zla, které ohrožují jeho lid. Zobrazují Boha v jeho majestátu jako bojovníka a soudce. Obraz Boha jako bojovníka je v žalmech častý a znázorňuje, jak rozhodně a s jakou silou Bůh reaguje na volání a utrpení jeho lidu.

Právě odhodlání a rozsah Boží reakce by měly rozptýlit jakékoli pochybnosti, jestli Bohu záleží na trpících, jestli s nimi soucítí, a navíc jestli je schopen porazit zlo. Musíme jen trpělivě čekat, než bude správný čas.

Když Boží lid trpěl nebo byl (jako například David) zapojen do válek a zápasů, vysvobození nepřicházelo díky lidem a jejich možnostem. Král David ve svých bitvách proti nepřátelům Božího lidu chválil a slavil Hospodina jako toho, který stál za všemi jeho vítězstvími. Pro Davida by bylo snadné si připsat zásluhy za mnohé úspěchy a triumfy. On však uvažoval úplně jinak. Věděl, odkud pochází zdroj jeho síly.

Přestože David uvádí, že jej sám Hospodin učil bojovat (Ž 18,35), nikde v žalmech se nespolehá na své vlastní schopnosti. Je to totiž právě Hospodin, kdo bojuje za Davida a vysvobozuje ho (Ž 18,48.49).

Král David, který byl znám jako úspěšný bojovník, přijímá v žalmech roli zkušeného hudebníka a chválí Hospodina jako jediného Osvoboditele a Udržovatele svého lidu (Ž 144,10–15). Oslava Hospodina a modlitba nasměrovaná k Bohu jsou jeho zdrojem síly, která je mocnější než jakákoli válečná zbraň. Jen Bohu je třeba důvěřovat a uctívat ho.

Aplikace

Bez ohledu na to, jaké máš dary, dovednosti a úspěchy, proč je vždy důležité pamatovat na jejich zdroj? Jaké nebezpečí nám hrozí, zapomeneme-li, kdo je původcem našeho úspěchu?

SPRAVEDLNOST PRO UTLAČOVANÉ

⁵Blaze tomu, kdo má ku pomoci Boha Jákobova, kdo s nadějí vzhlíží k Hospodinu, svému Bohu, ⁶jenž učinil nebesa i zemi s mořem a vším, co k nim patří, jenž navěky zachovává věrnost. ⁷Utištěným dopomáhá k právu, hladovým chléb dává. Hospodin osvobozuje vězně. ⁸Hospodin otvírá oči slepým, Hospodin sehnuté napřimuje, Hospodin miluje spravedlivé. ⁹Hospodin ochraňuje ty, kdo jsou bez domova, ujímá se sirotka i vdovy, svévolným však mate cestu. ¹⁰Hospodin bude kralovat věčně, Bůh tvůj, Sijóne, po všechna pokolení. Haleluja. (Ž 146,5–10)

Osobní studium

Přečti si texty Ž 9,19; Ž 12,6; Ž 40,18; Ž 113,7; Ž 146,6–10 a Ž 41,2–4. Jaké poselství pro současnost v nich nacházíme?

Bůh projevuje zvláštní péči a zájem o spravedlnost pro různé skupiny zranitelných lidí – chudých, potřebných, utlačovaných, sirotků, vdov, vdovců a cizinců. Žalmy, podobně jako Zákon a proroci, mluví v tomto bodě velmi jasně (Ex 22,21–27; Iz 3,13–15).

Mnohé žalmy hovoří o „chudých“, „utrápených“ nebo „utiskovaných“. Nemluví o nich však téměř nikdy v národním či náboženském kontextu. Je to proto, aby zdůraznili Boží univerzální péči o celé lidstvo.

V souvislosti s chudými a potřebnými nejde jen materiální chudobu, ale také zranitelnost a bezmoc. Žalmy připomínají Boží soucit a vyjadřují myšlenku, že trpící je sám a nemá jinou pomoc kromě Boha. Chudí a potřební jsou často představeni v kontextu upřímnosti, pravdomluvnosti a lásky k Bohu. Vyznávají úplnou závislost na Bohu

a zřikají se jakéhokoli náznaku sebestřednosti a sebeprosazování.

Pečování o potřebné (Ž 41,2–4) je důkazem věrnosti Bohu. Zlo spáchané na zranitelných lidech patřilo v biblické kultuře mezi nejohavnější hříchy (Dt 15,7–11). Žalmy inspirovaly věrné, aby pozvedli svůj hlas proti každému útlaaku.

Žalmy také podtrhují marnost toho, když důvěřujeme pomíjivým lidským možnostem. Ty totiž v žádném případě nemohou být zárukou moudrosti a bezpečí. Boží lid musí odolat pokušení vložit víru v záchranu do lidských vůdců a institucí, zejména pokud se neřídí Božími nařízeními.

Náš Hospodin se ve svém milosrdenství ztotožnil s chudými a stal se také chudým, aby jeho chudobou mnozí zbohatli (2K 8,9). Kristovo bohatství zahrnuje osvobození od každého útlaaku, který je důsledkem hříchu, a dává nám zaslíbení věčného života v Božím království (Zj 21,4). Ježíš Kristus naplňuje zaslíbení žalmů jako Soudce, který bude soudit každé špatné zacházení s chudými a zanedbání povinností vůči nim (Mt 25,31–46).

Aplikace

Věnuješ se ve svém životě pomoci chudým a potřebným? Jak jim pomáháš?

„DLOUHO JEŠTĚ CHCETE SOUDIT PROTI PRÁVU?“

¹Pro Asafa. V shromáždění bohů postavil se Bůh, vykoná soud mezi bohy: ²„Dlouho ještě chcete soudit proti právu, stranit svévolníkům?“ ³Dopomozte nuznému a sirotkovi k právu, poníženému a chudému zjednejte spravedlnost, ⁴pomozte vyváznout nuznému ubožáku, svévolným ho vytrhněte z rukou!“ ⁵Nic nevědí, nic nechápou, chodí v tmách, a celá země v základech se hroutí. ⁶„Ač jsem řekl: ‚Jste bohové, všichni jste synové Nejvyššího,‘ ⁷zemřete těž jako jiní lidé, padnete tak jako každý vladař.“ ⁸Bože, povstaň, rozsud' zemi, dědičně ti patří všechny pronárody! (Ž 82)

Osobní studium

Hospodin svěčil izraelským vůdcům pravomoc udržovat spravedlnost v Izraeli (Ž 72,1–7,12–14). Izraelští králové měli vykonávat své pravomoci v souladu s Boží vůlí. Jejich hlavním zájmem mělo být zajištění míru a spravedlnosti v zemi a zajištění péče o sociálně znevýhodněné. To byla jedna z podmínek prosperity lidu a celé země. Královský trůn byl upevněn díky věrnosti Bohu, ne lidskou silou.

Přečti si celý 82. žalm. Co se děje, když vůdcové překrucují spravedlnost a utlačují ty, které mají chránit?

V Žalmu 82 Bůh vyhláší své soudy nad zkaženými soudci Izraele. „Bohové“ (Ž 82,1,6) zde zjevně nejsou ani pohanští bohové, ani andělé, protože ti nikdy neměli za úkol zajistit pro Boží lid spravedlnost, a proto nemohli být souzeni za to, že to neudělali. Obvinění uvedená v Ž 82,2–4 odrážejí zákony Tóry a jako „bohy“ označují vůdce Izraele (Dt 1,16–18; 16,18–20; J 10,33–35). Bůh se ptá „lidských synů“, zda soudí spravedlivě, a oznamuje jejich trest, protože byli uzná-

ni za nespravedlivé. Vůdci „nic nevědí, nic nechápou, chodí ve tmách“ (Ž 82,5), protože opustili světlo Božího zákona (Ž 119,105).

Písmo jasně říká, že Hospodin je jediný Bůh. On sdílí svou vládu nad světem s ustanovenými lidskými králi a politickými představiteli jako svými zástupci (Ř 13,1). Tito zástupci se však příliš často – nejen v minulosti, ale i v současnosti – uchýlili ke zneužívání odpovědnosti, která jim byla svěřena.

Žalm 82 posměšně odhaluje odpadnutí některých vůdců, kteří měli pocit, že jsou něco víc, že jsou „bohy“ nad ostatními lidmi. Ano, Hospodin dal izraelským vůdcům autoritu a mnohé výsady. Ano, byli nazváni „syny Nejvyššího“ a mohli ho zastupovat v pozemských věcech. Ale Bůh se takových vůdců zříká. Připomíná jim, že jsou smrtelní a podléhají stejným morálním zákonům jako všichni ostatní. Nikdo nestojí nad Božím zákonem (Ž 82,6–8).

Bůh bude soudit celý svět. A Bohu se bude zodpovídat i jeho lid. Nejen vůdci Izraele, ale i všichni ostatní měli napodobovat příklad božského Soudce a vkládat do něj celou svou naději.

Aplikace

Jakou autoritu máš nad ostatními ty osobně (v zaměstnání, v podnikání, v rodině)? Daří se ti vykonávat ji spravedlivě? Co pod pojmem „spravedlnost“ rozumíš v tomto kontextu?

„SEČTI JEJICH NEPRAVOSTI...“

²³Jejich stůl se jim staň osidlem a těm, kdo jsou s nimi zajedno, buď léčkou. ²⁴Dej, ať se jim zatmí v očích, aby neviděli, jejich bedra ustavičně zbavuj síly. ²⁵Vylej na ně svůj hrozný hněv, tvůj planoucí hněv ať postihne je. ²⁶Jejich hradíště ať zpustne, v jejich stanech ať nebydlí nikdo. ²⁷Neboť toho, kterého jsi ty zbil, pronásledovali, vypravují o bolesti těch, které jsi proklál. ²⁸Sečti jejich nepravosti, ať před tebou nejsou spravedliví. ²⁹Nechť jsou vymazáni z knihy živých, nezapsáni mezi spravedlivé. (Ž 69,23–29)

Osobní studium

Jaké pocity vyjadřují žalmisté v těchto textech? Na koho jsou orientovány? Kdo je soudcem podle těchto žalmů?

Ž 58,7–9

Ž 69,23–29

Ž 83,10–18

Ž 94,1,2

Ž 137,7–9

Jedním z častých témat, která nacházíme v žalmech, je prosba o to, aby se Hospodin pomstil na národech a jednotlivcích, kteří mají v úmyslu ublížit nebo již ublížili Božimu lidu. Tyto žalmy nám mohou znít zvláště pro jejich drsný jazyk a zjevný rozpor s biblickým principem lásky k nepříteli (Mt 5,44).

Rozhořčení autorů žalmů tváří v tvář útlaku je však opodstatněné. Žalmisté brali dobro a zlo vážněji než většina ostatních lidí. Byli velmi citliví na všechno zlo a nespravedlnost, která se děje na světě – nejen jim, ale i ostatním lidem.

Navzdory velmi naléhavému volání po pomstě si žalmisté nikdy neosobují provést tuto pomstu sami. Namísto toho ne-

chávací odplatu výlučně v Božích rukou. Žalmy připomínají prokletí, která zaznívají ve smlouvě s Bohem (Dt 27,9–16) a prosí Boha, aby jednal podle svého slibu.

Takové žalmy nejsou jen autorovou modlitbou, ale zaznívají i jako prorocká prohlášení o blížícím se Božím soudu. Ž 137 odráží oznámení o Božím soudu nad Babylónem, podobně jako to můžeme vidět u proroků. Zkáza, kterou Babylóňané přinesli jiným národům, se obrátila proti nim. Žalmy vyjadřují Boží varování, že zlo nezůstane nepotrestáno navždy.

Boží odplata se měří spravedlností a milostí. Boží děti jsou povolány modlit se za ty, kteří s nimi špatně zacházejí, a dokonce doufat v jejich obrácení (Ž 83,19; Jr 29,7).

Samozřejmě, může se nám zdát, že volání po odplatě není v souladu s biblickými normami lásky k nepřátelům. Dříve než se nad takovým voláním pohoršíme, musíme si dát pozor, abychom neznevažovali bolestnou zkušenost, kterou žalmisté popisují. Bůh velmi dobře rozumí utrpení svých dětí. „Velkou cenu má v Hospodinových očích oddanost jeho věrných až k smrti“ (Ž 116,15). Boží soud vyzývá Boží lid, aby pozvedl svůj hlas proti všemu zlu a očekával příchod Božího království v jeho plnosti. Žalmy se stávají hlasem těch, kteří trpí, a dávají jim poznat, že Bůh ví o jejich utrpení a jednoho dne nastolí spravedlnost.

Aplikace

*Zřejmě nikomu z nás se nevyhnuly myšlenky na pomstu vůči těm, kteří ublížili nám nebo našim blízkým. Jak nám studované žalmy mohly pomoci lépe pochopit tyto pocity a za-
ujmout k nim správný postoj?*

SVATYNĚ A HOSPODINŮV SOUD

⁶Před jeho tváří velebná důstojnost, moc a lesk v svatyni jeho. ⁷Lidské čeledi, přiznejte Hospodinu, přiznejte Hospodinu slávu a moc, ⁸přiznejte Hospodinu slávu jeho jména! Přineste dar, vstupte do nádvoří jeho, ⁹v nádheře svatyně se klaňte Hospodinu! Svíjej se před ním, celá země! ¹⁰Říkejte mezi pronárody: Hospodin kraluje! Pevně je založen svět, nic jím neatřese. On povede při národů podle práva. (Ž 96,6–10)

Osobní studium

Prostuduj si uvedené texty. Jak souvisí svatyně se soudem a jaké to má pro nás důsledky? Jak nám svatyně pomáhá pochopit, jak se Bůh vypořádá se zlem?

Ž 96,6–10

Ž 99,1–4

Ž 132,7–9.13–18

Hospodinův soud úzce souvisí se svatyní. Svatyně byla místem, kde se změnil žalmistův pohled na problém zla (Ž 73,17–20). Svatyně byla označena jako místo Božího soudu, jak to naznačuje rozsudek podle obřadu „urím“ (Nu 27,21) a velekněžský „náprsník Božích rozhodnutí“ (Ex 28,15.28–30). Proto mnohé žalmy zobrazují Boha na jeho trůnu ve svatyni připraveného soudit svět za jeho hřích a zlo.

Svatyně zjevuje plán spasení. V pohanství se hřích chápal především jako „skvrna“, kterou je třeba odstranit magickými obřady. Naproti tomu Bible představuje hřích jako porušení Božího mravního zákona. Boží svatost znamená, že Bůh miluje

spravedlnost a právo. Boží lid by měl usilovat o totéž a měl by uctívat Boha pro jeho svatost. Boha uctíváme i tím, že zachováváme Boží zákon, který je vyjádřením jeho svatosti.

Svatyně je tedy místem odpuštění hříchů a obnovy spravedlnosti, jak to naznačuje „slitovnice“ (Ex 25,17; ČSP) a „oběti spravedlnosti“ (Dt 33,19; Ž 4,6).

Je důležité uvědomit si, že Bůh odpouští i trestá. „Hospodine, Bože náš, ty jsi jim odpovídal, byl jsi jim Bohem, jenž promíjí, i když jsi jejich skutky stíhal pomstou“ (Ž 99,8). Praktické důsledky toho, že svatyně je místem Božího soudu, se projevují v neustálém uvědomování si Boží svatosti a požadavků na spravedlivý život podle požadavků smlouvy s Bohem.

Hospodinův soud ze Sijónu přináší požehnání spravedlivým a porážku bezbožných (Ž 132,13–18). Svatyně připomínala lidem radostné očekávání příchodu Hospodina jako Soudce. Vyvrcholením těchto očekávání byl Den smíření. Podobně i žalmy posilují jistotu blížícího se příchodu Boha jako Soudce (Ž 96,12.13). Toto očekávání se naplnilo službou Ježíše Krista v nebeské svatyni (Zj 11,15–19).

Aplikace

Přečti si Ř 8,34. Jak nám tento verš ukazuje, že Kristovo dílo v nebeské svatyni je dobrou zprávou pro jeho lid?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si pasáže z 2. kapitoly „Blahoslavenství“ z knihy *Myšlenky o naději* (MB 6–13.29–35; MON 12–16.23–27).

Žalmy jsou protestem proti lidské lhostejnosti vůči nespravedlnosti. Jsou odmítnutím zla a jeho důsledků. Žalmisty nemotivuje touha po pomstě, ale touha oslavovat Boží jméno. Proto není nepatřičné, když se spravedliví radují z pohledu na Boží pomstu za zlo. Tímto způsobem se totiž obnovuje vážnost Božího jména a jeho spravedlnost na světě (Ž 58,11.12). Žalmy vedou lidi k tomu, aby pozvedli svůj hlas proti zlu a toužebně očekávali příchod Božího království v jeho plnosti. V žalmech máme ujištění o Boží útěše a záchraně. Hospodin povstane!

„Pán Ježíš řekl: ‚Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích‘ (Mt 5,11.12). Poukázal svým posluchačům na proroky, kteří mluvili ve jménu Páně, jako na ‚příklad trpělivosti v utrpení‘ (Jk 5,10). Ábel, první následovník Krista z Adamových potomků, zemřel jako mučedník. Enoch chodil s Bohem a svět se k němu neznal. Noemovi se posmívali jako fanaticovi a panikáři. ‚Jiní zakusili výsměch a bičování, ba i okovy a žalář.‘ ‚Jiní byli mučeni a odmítli se zachránit, protože chtěli dosáhnout něčeho lepšího, totiž vzkříšení‘ (Ž 11,36.35).“ (MB 33; MON 25.26)

Otázky k rozhovoru

1. *Bolestné uvědomění si zla ve světě nebo v osobním životě může způsobit, že se člověk začne ptát, zda Hospodin skutečně vládne. Jak můžeme rozvíjet svou víru, aby obstála i v pokušení a trápení? Na co se musíme zaměřit, abychom si udrželi víru v Boží lásku, dobrotu a moc? Co se můžeme naučit z událostí Kristova kříže o Bohu a jeho charakteru?*
2. *Proč je důležité nespoléhat se na lidské prostředky (vůdce, instituce) jako na nejlepší způsob nastolení spravedlnosti ve světě? Proč je naopak důležité spoléhat na Boží slovo a soud?*
3. *Jaké jsou praktické důsledky pravdy o tom, že svatyně je místem Božího soudu?*
4. *Jak máme chápat drsný jazyk některých žalmů? Jak nám tento jazyk pomáhá lépe rozumět lidskosti a zranitelnosti autorů takových slov?*